

Dret de la Comunicació Audiovisual

Codi: 103029

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501928 Comunicació Audiovisual	OB	3	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Fe d'errades

Hi ha hagut canvis a l'equip docent. Les professores que formen part de l'equip docent són la Sra. Esther Padró Maristany (esther.padro@uab.cat) i la Sra. Noemí Morell Alsina (noemi.morell@uab.cat).

Professor/a de contacte

Nom: Jorge Pedemonte Marino

Correu electrònic: Jorge.Pedemonte@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Valentina Maglietta

Maria Carme Miralpeix Peix

Prerequisits

L'assignatura Dret de la Comunicació Audiovisual no requereix cap requisit previ per a ser cursada, al tractar-se d'una formació jurídica pensada per al grau de Periodisme, que ja comporta uns coneixements jurídics bàsics adquirits en el grau. Aquesta assignatura aporta un coneixement aprofundit de la regulació jurídica sobre els continguts de la comunicació audiovisual, especialment del dret de propietat intel·lectual i dels drets d'imatge tant a nivell internacional i europeu com nacional.

Objectius

La Universitat Autònoma de Barcelona va ser pionera en la inclusió d'assignatures de contingut jurídic als plans d'estudi de Ciències de la Comunicació.

Aquesta assignatura té com a finalitat aportar uns coneixements aprofundits per als professionals de la comunicació audiovisual sobre el marc jurídic regulador d'aquesta matèria, parant especial atenció a la llei de propietat intel·lectual i als drets d'imatge. Es tracta de conèixer els continguts i els tribunals i òrgans de protecció internacionals, europeus i autonòmics i d'adquirir les competències per aplicar situacions reals a les normatives existents.

Es vol incidir en el coneixement de la legislació en la comunicació audiovisual de les noves tecnologies i en l'alfabetització mediàtica com a dret fonamental en una societat democràtica.

Aquests continguts s'adquireixen a través d'un debat crític a classe.

Es realitza un aprenentatge en els diferents àmbits interrelacionats:

- La propietat intel·lectual de la comunicació audiovisual: Legislació internacional, europea i estatal.
- Drets morals de les obres audiovisuals.
- Alternatives a la gestió tradicional dels drets d'autor: Copyleft i llicències obertes.
- Els drets d'imatge en les obres audiovisuals.
- Regulació jurídica general dels mitjans de comunicació audiovisuals.
- Regulació jurídica de les telecomunicacions.
- Titularitat competencial i gestió de la radiotelevisió.
- La regulació jurídica dels serveis audiovisuals.
- Les autoritats independents de l'audiovisual.
- Les noves tecnologies, regulació i incidència en l'àmbit audiovisual.

Competències

- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
- Demostrar esperit crític i autocrític.
- Demostrar que es coneix la legislació desenvolupada en l'àmbit de la comunicació audiovisual.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps i les elaboracions conceptuals, així com el seu valor per a la pràctica professional.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els coneixements jurídics en els aspectes específics de la comunicació.
2. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
3. Conèixer els diferents aspectes legals dels drets d'autor relacionats amb els mitjans de comunicació audiovisual.
4. Conèixer i aplicar la normativa estatal i autonòmica de l'activitat audiovisual.
5. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
6. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
7. Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
8. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.

Continguts

Tema 1. Introducció

1.1. Dret i sistema jurídic.

1.2. La Constitució com a norma suprema de l'ordenament jurídic.

1.3. Valors superiors de l'ordenament jurídic i principis constitucionals. L'ordenament jurídic multinivell.

1.4. Drets fonamentals com a elements essencials de l'ordenament jurídic.

Tema 2. El contingut constitucional de la llibertat de comunicació

2.1. La configuració constitucional del dret a la llibertat de comunicació: article 20 de la Constitució Espanyola. La comunicació audiovisual com a dret fonamental.

2.2. La comunicació audiovisual com a forma d'expressió d'opinions i idees. La comunicació audiovisual com a forma d'expressió ideològica, artística i religiosa. La comunicació audiovisual com a forma de transmetre informació.

2.3. La distinció entre el dret a la llibertat d'expressió i el dret a la llibertat d'informació.

2.3.1. La llibertat d'expressió i la llibertat ideològica.

2.3.2. La llibertat d'opinió.

2.3.3. El dret a la llibertat d'informació: exigència de veracitat, fets noticiables, rellevància pública. El secret professional.

Tema 3. Fonts de la comunicació audiovisual

3.1. El dret d'accés a la informació pública i la investigació en registres públics.

3.2. La transparència de la informació pública.

3.3. El dret a la crítica.

3.4. La informació sobre persones privades: marc regulador.

Tema 4. Límits a l'exercici del dret de comunicació

4.1. El dret a l'honor: característiques generals. L'honor en les persones naturals, jurídiques, institucions, grups i col·lectius.

4.2. El dret a la intimitat personal i familiar.

4.3. Límits a l'ús de la informàtica com a eina de comunicació, ús de dades i xarxes socials.

4.4. El dret a la pròpia imatge.

4.5. El dret a la protecció de dades personals.

4.6. La dignitat de les persones: prohibició d'insults, tractes vexatoris, discriminatoris i de llenguatge de l'odi.

Tema 5. Altres límits a la llibertat de comunicació audiovisual

5.1. Protecció de la infància i la joventut.

5.2. Els secrets oficials.

5.3. La informació sobre procediments judicials; el secret de sumari.

Tema 6. Responsabilitat civil y la comunicació audiovisual

6.1. El dret a la autodeterminació informativa.

6.2. Protecció civil dels drets dels drets a l'honor, intimitat personal i familiar i pròpia imatge.

6.3. La responsabilitat civil del comunicador.

Tema 7. La responsabilitat penal i la comunicació audiovisual

7.1. Característiques generals de la responsabilitat penal.

7.2. Figures delictives vinculades a la comunicació audiovisual: calumnies, injúries, revelació de secrets, escoltes il·legals, captació il·lícita d'imatges.

7.3. Altres delictes contra els drets fonamentals: enaltiment i incitació al terrorisme; negació de genocidi; revelació de secrets oficials; delictes contra la propietat intel·lectual; imprudència professional.

7.4. Discurs d'odi i delictes d'odi.

7.5. Delictes informàtics i responsabilitats per la indeguda utilització de xarxes socials.

Tema 8. Garanties i protecció de la comunicació audiovisual

8.1. Tutela judicial y empara constitucional dels drets fonamentals.

8.2. La prohibició de la censura prèvia.

8.3. El dret a la clàusula de consciència.

8.4. La protecció judicial ordinària i l'empara constitucional.

Tema 9. Regulació jurídica dels mitjans de comunicació audiovisual i de les telecomunicacions

9.1. Regulació jurídica dels mitjans i serveis de comunicació audiovisual.

9.2. Regulació jurídica de les telecomunicacions.

9.3. Titularitat competencial i gestió dels mitjans de comunicació audiovisual.

9.4. Autoritats independents.

Metodologia

El procés d'aprenentatge se centra en el treball de l'estudiant, qui aprèn treballant individual i en grup, sent la missió del professorat ajudar-lo en aquesta tasca subministrant-li informació i mostrant-li les tècniques i les fonts on es pot aconseguir.

El desenvolupament de la docència de l'assignatura i de la formació de l'estudiant es basa en les següents activitats:

1. Activitats dirigides:

1.1. Classes magistrals on els estudiants adquireix a través de la transmissió de coneixements del professor / professora les bases conceptuals de la matèria.

1.2. Classes de seminari: com a espai d'aprenentatge on els estudiants assumeixen un rol preferentment actiu per a, juntament amb el professor / professora, analitzar i interpretar preguntes, qüestions o casos prèviament elaborats a fi de desenvolupar i consolidar el contingut essencial explicat en les classes teòriques.

2. *Activitats supervisades:* Es tracta d'activitats que els estudiants desenvoluparan en aula, amb la supervisió i suport del professor / professora. Es tracta de la solució d'algun supòsit pràctic en aula, elaboració d'algunes fitxes de sentències i / o normativa o bé de la realització d'esquemes o escrits de redacció desenvolupada d'alguns epígrafs de l'assignatura o de lectures complementàries de monografies o articles doctrinals.

3. *Activitats autònomes:* es tracta d'activitats en les quals l'estudiant s'organitza el temps i esforç de manera autònoma sigui de manera individual o en grup.

3.1 Estudi de l'assignatura.

3.2 Es pot proposar l'elaboració de documents d'activitats pràctiques que seran lliurades i analitzades a l'aula. Es tracta de casos pràctics proposats amb antelació suficient pel professor o bé de l'elaboració de recensions crítica de llibres i lectures o fitxes de jurisprudència, normativa o de pel·lícules.

3.3 Cerca de bibliografia, jurisprudència i materials per a la resolució dels casos pràctics, complementar les qüestions teòriques

3.4. Elaboració de treballs de curs, informes, etc.

En cas de proposar-se, l'assistència als seminaris, excepte en cas de causa justificada, serà obligatòria per als estudiants.

Nota important. La metodologia docent i l'avaluació podran experimentar alguna modificació en funció de les circumstàncies i especialment de les restriccions a la presencialitat que estableixin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	37,5	1,5	1, 3, 7, 8
Seminaris	15	0,6	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8
Tipus: Supervisades			
Tutories	7,5	0,3	5, 6, 7, 8
Tipus: Autònomes			
Cerca de documentació, estudi i lectura de textos, redacció de treballs	82,5	3,3	1, 2, 5, 6, 7, 8

Avaluació

Les competències d'aquestes matèries s'avaluaran de forma continuada mitjançant les següents activitats:

- Prova final de conjunt a desenvolupar-se en la data assenyalada oficialment per la Secretaria acadèmica. Li correspondrà el 50% de la nota. L'equip docent corresponent a cada un dels grups d'indicar el format d'aquesta prova.

- Un mínim de dues activitats d'avaluació amb un pes en la nota serà de l'50% restant: A aquests efectes en cadascun dels grups d'aquesta assignatura l'equip docent respectiu haurà de seleccionar com a mínim dues activitats diferents d'avaluació (determinant el pes de cadascuna d'elles en el percentatge de la qualificació dins de el present 50%). Exemple d'aquestes possibles activitats, només a títol enunciatiu, assenyalam: Examen parcial (no alliberador), casos pràctics, informes, ressenyes, escrits jurídics, dictàmens, elaboració de treballs d'investigació, recensions, crítica de llibres, fitxes de jurisprudència, normativa, vídeos o pel·lícules, o desenvolupar projectes, entre altres activitats. Les activitats seleccionades podran realitzar-se, segons ho disposi l'equip docent, de manera individual o grupal.

L'equip docent de cada grup a l'inici de curs presentarà el programa de l'assignatura preveu aquesta guia, explicant els temes que es tocaran. Així també presentarà el cronograma d'activitats docents (teoria i seminaris), concretarà el sistema d'avaluació continuada que hagi seleccionat i fixarà el percentatge assignat

a cadascuna de les activitats seleccionades i la seva data de realització, així com el sistema de re-avaluació de les activitats suspeses. La re-avaluació només podrà realitzar-se si l'alumne ha seguit l'avaluació continuada. Aquestes indicacions seran exposades al campus virtual / Moodle.

Dins d'aquestes activitats a avaluar l'equip docent també podrà valorar l'assistència i participació a classe. Es tracta de participació activa al llarg de l'assignatura, de qualitat, jurídicament fonamentada, adequada i pertinent als temes tractats, i diferent a la realitzada en les classes de seminari / pràctiques. En aquest cas l'equip docent de cada grup determinarà el percentatge que li correspon.

Un (a) alumne (a) que copii o intenti copiar en un examen final tindrà un 0 en l'examen. Un (a) alumne (a) que presenti una pràctica en què hagi plagiat obtindrà un 0 i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'alumne suspendrà l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	50%	4	0,16	1, 3, 4, 5, 8
Pràctiques	50%	3,5	0,14	1, 2, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

A) Manuals de referència:

DE CARRERAS. LL.: Las normas jurídicas de los periodistas. Universitat Oberta de Catalunya, Editorial UOC, 2012.

TORRES DEL MORAL. A. (Dir): Libertades informativas. Colex 2009.

GAVARA DE CARA, JC (Ed): Las autoridades independientes en materia audiovisual. Bosch, Barcelona 2013.

ÁLVAREZ CONDE, Enrique Curso de Derecho Constitucional, 2 vols, Tecnos, Madrid.

APARICIO PÉREZ, Miguel Angel. (dir.)- BARCELÓ, Merce., Manual de Derecho Constitucional, Atelier, Barcelona.

FOSSAS, Enric.- PÉREZ FRANCESC, Joan Lluís, Lliçons de Dret Constitucional, Proa, Barcelona.

PÉREZ ROYO, Javier. Curso de Derecho Constitucional, Marcial Pons, Madrid.

B) Textos Legals:

CARRERAS SERRA, F.- GAVARA, J.C. Leyes políticas, Aranzadi, Pamplona.

ALBERTÍ, E- GONZALEZ, M. Leyes políticas del Estado, Civitas, Madrid.

Enllaços web:

<http://www.der.uva.es/constitucional/verdugo/matriz.htm> Materials de Dret Constitucional.

<http://www.iustel.com> Informació normativa, jurisprudencial i doctrinal.

www.westlaw.es. Base de dades westlaw.

Programari

Veure continguts